

Referentgranskad artikel

Reformen av lagen om domstolsavgifter i Finland - förvaltningsdomstolarnas samhällsfunktioner fullgörs inte längre på avsett sätt

Mika Launiala* och Laura Tammenlehto**

Sammanfattning

I Finland trädde den nya lagen om domstolsavgifter (1455/2015) i kraft i början av 2016. Domstolsavgifterna minst fördubblades och vissa förfaranden som tidigare varit avgiftsfria blev avgiftsbelagda. Syftet med reformen var att främja tillgången till rättslig prövning, förbättra avgifternas kostnadseffektivitet, minska uppenbart omotiverad användning av domstolstjänster, säkerställa ett rimligt förhållande mellan domstolsavgifterna och kostnaderna för olika domstolsförfaranden samt uppnå ett enkelt och tydligt avgiftssystem. En konsekvensbedömning av reformen genomfördes mellan 2022 och 2023 och visade att målen i stort sett hade uppnåtts. Reformen har emellertid en oförutsedd negativ inverkan: domstolarnas samhällsfunktioner uppfylls inte längre på ett tillfredsställande sätt. Nedan analyseras mer i detalj hur detta återspeglas i förvaltningsprocessen vid de regionala förvaltningsdomstolarna och Högsta förvaltningsdomstolen. Artikeln är en rättsvetenskapligt riktad analys som kompletteras med empiriska data. Som samhällspåverkan syftar artikeln att få de tjänstemän som ansvarar för lagberedningen att uppmärksamma och erkänna det problem som lyfts fram i artikeln och att vidta nödvändiga åtgärder för att eliminera det. Som en åtgärd föreslogs att avgifterna i vissa kategorier av mål ska reduceras avsevärt för att domstolarna ska få en tillräcklig täckning av alla typer av mål för att kunna fullgöra sina samhällsfunktioner på ett ändamålsenligt sätt.

Nyckelord: förvaltningsdomstolarnas samhällsfunktioner, god rättsvård, rättegångsavgift

***Mika Launiala**, juris doktor, biträdande professor i processrätt, Juridiska institutionen, Fakulteten för samhällsvetenskaper och företagsekonomi, Östra Finlands universitet. Epost: mika.launiala@uef.fi
Orcid-ID: <https://orcid.org/0009-0001-9729-1275>

****Laura Tammenlehto**, juris doktor, universitetslektor i handelsrätt, Juridiska institutionen, Fakulteten för samhällsvetenskaper och företagsekonomi, Östra Finlands universitet. Hennes forskning fokuserar på immateriella rättigheter och straffrätt, särskilt upphovsrätts- och varumärkesintrång samt livsmedelsbedrägerier. Epost: laura.tammenlehto@uef.fi
Orcid-ID: <https://orcid.org/0000-0002-6169-0194>

1 Reformmålen och uppnåendet av dem

Den nya lagen om domstolsavgifter (1455/2015, DomstAvtL) trädde i kraft den 1 januari 2016 (14 §).¹ Den mest noterbara ändringen var att rättegångsavgifterna minst fördubblades och att vissa förfaranden som tidigare varit avgiftsfria blev avgiftsbelagda. Enligt regeringens proposition var huvudsyftet med reformen att förbättra tillgången till rättslig prövning (*access to justice*).² Detta skulle uppnås dels genom att öka domstolarnas inkomster och därmed resurser, dels genom att förbättra avgifternas styrande effekt för att minska antalet mål där rättsskyddsintresset är lågt. De ökade och frigjorda resurserna skulle då kunna användas för mål där det finns ett substantiellt behov av tillgång till rättslig prövning.³

Reformen syftade också till att minska den uppenbart omotiverade användningen av domstolarnas tjänster och att uppmuntra enskilda att noga överväga om de ska ta upp ett mål till domstolen när det inte är nödvändigt att göra det. Vidare syftade reformen till att anpassa nivån på rättegångsavgifterna så att avgifterna står i rimligare proportion till kostnaderna för domstolarnas verksamhet. Det avgörande kriteriet för storleken på rättegångsavgifterna kan emellertid inte vara att avgifterna ska täcka alla faktiska kostnaderna för prestationen. Ur perspektivet för tillgången till rättsskydd bör avgifterna

---

¹ För att utveckla rättsvården och åtgärda de brister som upptäckts, revideras även lagstiftningen om domstolsavgifter regelbundet. Bland andra nordiska reformer beträffande rättegångsavgifter finns den danska Lov om retsafgifter, LOV nr 425 af 16/03/2021 (Forslag til Lov om retsafgifter, Folketinget 2020-21), som trädde i kraft 2021. I Sverige moderniserades Förordning (1987:452) om avgifter vid de allmänna domstolarna år 2014. För bakgrund till reformen, se Domstolsverkets Rapportserie 2012:1. Ansöknings- och kungörandeavgifter vid allmän domstol.

² För mer information om målen för reformen av lagen om domstolsavgifter och medlen för att uppnå dem, se Regeringens proposition RP 29/2015 till riksdagen med förslag till lag om domstolsavgifter samt till lagar om ändring av 12 a § i lagen om förvaltningsdomstolarna och 28 § i lagen om medling i tvistemål och stadfästelse av förlikning i allmänna domstolar, s. 21. Enligt den rapport från justitieministeriet som föregick regeringens proposition verkar reformen främst ha haft ett fiskalt syfte, nämligen att samla in mer avgifter till staten, se Justitieministeriets publikation, Betänkanden och utlåtanden 16/2013, Reformprogram för rättsvården för åren 2013–2025, s. 43–44. Förmodligen för att göra lagförslaget godtagbart ur ett rättspolitiskt perspektiv betonade regeringen i sin proposition genomförandet av principen om tillgång till rättslig prövning (*access to justice*), i stället för fiskala intressen. Om rätten till domstolsprövning se Matti Pellonpää, Europeiska människorättskonventionen, Alma Talent 2020, s. 341–345 och Hans Danelius, Johan Danelius, Thomas Bull och Iain Cameron, Mänskliga rättigheter i europeisk praxis. En kommentar till Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna, Norstedts Juridik 2023, s. 210–249.

³ RP 29/2015 rd, s. 21.

vanligen tydligt understiga självkostnadsvärdet för domstolens behandling, dock så att de står i rimlig proportion.⁴

Ändå finns det en absolut begränsning; höga avgifter får aldrig – inte ens i ett enda fall – hindra enskildas möjligheter att få en rättvis rättegång.⁵ Därför ska befrielse från avgifterna kunna fås på basis av enskildas ekonomiska omständigheter eller på grund av den oskälighet som är aktuell i ett visst fall. Förutom de principiellt viktiga målen hade reformen också praktiska mål. Ett mål var att åstadkomma ett avgiftssystem som är enkelt och klart.⁶

En konsekvensbedömning⁷ av reformen genomfördes under 2022–2023 och visade att målen i stort sett hade uppnåtts. Reformen hade dock en avsevärd, oförutsedd negativ effekt: domstolens samhälleliga funktioner uppfylldes inte längre på ett adekvat sätt i tvistemål och förvaltningsmål.⁸ Härnäst analyseras det närmare: 1) vad detta innebär för förvaltningsmålen vid de regionala förvaltningsdomstolarna (FD) och Högsta förvaltningsdomstolen (HFD), samt 2) hur reformens negativa effekt kan elimineras?

Artikeln är en rättsvetenskapligt inriktad analys, vilken grundar sig på dogmen om domstolarnas funktioner samt systematiseringen och tolkningen av bestämmelserna i lagen om domstolsavgifter. I artikeln används också empiriskt material. Kvalitativa data (intervjudata) behandlas med hjälp av en s.k. teoridrivnen innehållsanalys: analysen styrs av samspelet mellan teori (om domstolarnas samhällsfunktioner) och data.⁹ När det gäller kvantitativa data (domstolsstatistik) är syftet att identifiera orsakssamband mellan ändringar i rättegångssavgifterna och antalet till domstolen inkomna mål.¹⁰

---

⁴ RP 29/2015 rd, s. 21 och 24–28.

⁵ RP 29/2015 rd, s. 24. Kravet grundar sig på Finlands grundlag (731/1999, GL) 21 § och Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen, EMK) art. 6.1, vilka båda garanterar vars och ens rätt till en rättvis rättegång.

⁶ RP 29/2015 rd, s. 21.

⁷ Konsekvenser av reformen av lagen om domstolsavgifter (1455/2015), Utredarnas rapport. Justitieministeriets publikationer, Utredningar och anvisningar 2024:5. Förutom denna artikels medskribent Mika Launiala var de två andra utredarna Tarja Koskela och Elisa Silvennoinen.

⁸ Justitieministeriets publikationer, Utredningar och anvisningar 2024:5, s. 36–59.

⁹ Om teoridrivnen innehållsanalys se Jouni Tuomi och Anneli Sarajärvi, Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi, Tammi 2018, avsnitt 4.4.4 Teorialähtöinen sisällönanalyysi.

¹⁰ Det är fråga om förhållandet mellan incitament och beteende, vilket är centralt inom exempelvis law and economics-inriktad forskning. För tillämpningen av ekonomivetenskap på frågor som rör rättsprocesser, se

2 Förvaltningsdomstolarnas och Högsta förvaltningsdomstolens samhällsfunktioner

De regionala förvaltningsdomstolarna är domstolar som efter besvär av enskild ska överpröva beslut som gäller förvaltningsärenden, såsom olika tillstånd, licenser, beskattning, sociala förmåner och andra liknande ärenden. Dessa domstolar verkar på regional nivå och är enligt domstolslagen (673/2016, DomstL) 4 kap. 1 § behöriga att pröva mål som gäller beslut som fattats av offentliga myndigheter, såsom statliga myndigheter, kommuner och andra förvaltningsorgan. Beslut av de regionala förvaltningsdomstolarna kan överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen om Högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd (Lag om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019), FPL 110 §). Ur samhällelig synpunkt har de regionala förvaltningsdomstolarna som sin främsta uppgift att kontrollera lagligheten av myndighetsbeslut (kontrollfunktion). Därutöver ska domstolarna genom sina avgöranden vägleda myndigheternas praxis (vägledningsfunktion) och samtidigt i enskilda fall ge skydd till ändringssökandens sådana rättigheter som denne är berättigad enligt lag (rättsskyddsfunktion).¹¹

På motsvarande sätt är Högsta förvaltningsdomstolens huvudsakliga uppgift att kontrollera lagligheten av myndigheternas beslut (kontrollfunktion), att genom sina avgöranden styra myndigheternas verksamhet (vägledningsfunktion) och att samtidigt ge ändringssökanden i ett enskilt fall det rättsskydd som han eller hon har rätt till (rättsskyddsfunktion).¹² Högsta förvaltningsdomstolens vägledande funktion är av särskild betydelse, eftersom dess avgöranden styr inte bara myndigheterna utan också de regionala förvaltningsdomstolarna (Finlands grundlag (731/1999), GL 99 §). Högsta förvaltningsdomstolen publicerar de viktigaste avgörandena som prejudikat.¹³

Robert D. Cooter och Michael D. Gilbert, *Public Law and Economics*, Oxford University Press 2022, särskilt kapitel 10 Theory of Adjudication.

¹¹ För mer information om förvaltningsdomstolarnas samhällsfunktioner se Mika Launiala, Hallintolainkäytön ennakkopäätösjärjestelmä, Edilex 2017/44, s. 4. Se även Ulrik von Essen, Processramen i förvaltningsmål – ändring av talan och anslutande frågor, Wolters Kluwer 2016, s. 33–38; Rune Lavin, Förvaltningsprocessrätt, Wolter Kluwer 2016, s. 14–15 och Ulrik von Essen, Förvaltningsprocesslagen m.m. En kommentar, JUNO Total (8A), Förvaltningsprocessens funktion.

¹² Launiala Edilex 2017, s. 4. Se även von Essen 2016 s. 33–38.

¹³ Om HFD:s prejudikatverksamhet Launiala Edilex 2017 och Matti Myrsky, Ennakkopäätökset verotuksessa, Talentum 2011, passim.

Domstolarna behöver finansiering för att kunna upprätthålla sin verksamhet. I vissa jurisdiktioner är (förvaltnings)domstolarna helt finansierade av staten och de som använder domstolarna behöver inte betala någon del av kostnaderna för förfarandet.¹⁴ Det är dock vanligare att de som använder domstolarnas tjänster betalar en del av kostnaderna i form av rättegångsavgifter.¹⁵ Avgiftsnivån varierar från en jurisdiktion till en annan. En viss övre gräns i Europarådets medlemsstater utgörs av kravet på tillgång till rättslig prövning – rättegångsavgifterna får aldrig vara så höga att de hindrar principerna om tillgång till domstol (access to court) och tillgång till rättslig prövning (access to justice) från att förverkligas.¹⁶ Men det finns ytterligare en väsentlig faktor att beakta: den andra grundläggande gränsen är att avgiften inte kan, eller i vart fall inte borde, vara så hög att den hindrar domstolen från att fullgöra sina konstitutionella och samhällliga funktioner. Det skulle ju vara meningslöst för domstolarna att ha till uppgift (skyldighet) att kontrollera offentliga myndigheter om ingen hade råd eller, mer exakt, om ingen ansåg det vara ändamålsenligt med hänsyn till rättegångsavgifterna att överklaga till domstolen för att inleda ett kontrollerande förfarande.

3 Antal mål i förvaltningsdomstolarna och Högsta förvaltningsdomstolen

År 2023 inkom sammanlagt nästan 16 000 mål till förvaltningsdomstolarna och Högsta förvaltningsdomstolen (exklusive utlänningsärenden).¹⁷ Målen i förvaltningsdomstolarna är

---

¹⁴ Geoffrey McGovern och Michael D. Greenberg. Who Pays for Justice? Perspectives on State Court System Financing and Governance, Rand Corporation 2014, s. 10. I Luxemburg finns det inga domstolsavgifter alls, se European judicial systems - CEPEJ Evaluation Report – 2022 Evaluation cycle (2020 data), s. 33. Enligt Förordning (1987:452) om avgifter vid de allmänna domstolarna i Sverige är t.ex. överklaganden av förvaltningsbeslut avgiftsfria.

¹⁵ European judicial systems - CEPEJ Evaluation Report – 2022 Evaluation cycle (2020 data) s. 33 and European judicial systems - CEPEJ Evaluation Report – 2020 Evaluation cycle (2018 data) s. 32–33.

¹⁶ Kreutz mot Polen (2001); Podbielski et al. mot Polen (2005); Weissman et al. mot Rumänien (2006); Zubac mot Kroatien (2018); Pasquini mot San Marino (2019); Balbant et al. mot Turkiet (2022). Om denna frågeställning i den juridiska litteraturen Danelius et al. 2023 s. 237–238.

¹⁷ Statistik över domstolarnas verksamhet finns tillgänglig på <https://oikeus.fi/tuomioistuimet/fi/index/tuomioistuinelaitos/tilastoja.html>. Utlänningsärenden har uteslutits från analysen eftersom antalet varierar kraftigt av andra än rättsvårdsrelaterade skäl. Under 2015 inkom t.ex. 3 587 utländska mål till förvaltningsdomstolarna, under 2016 inkom 12 920 mål och under 2023 kommer det

besvär över myndighetsbeslut, medan cirka 90 procent av målen i Högsta förvaltningsdomstolen är besvär som gäller förvaltningsdomstolarnas beslut.¹⁸ Utvecklingen av antalet mål i förvaltningsdomstolarna i allmänhet framgår av tabellerna 1–3. Antalet inkomna mål under åren 2014 och 2015 återspeglar nivån på antalet mål före ikraftträdandet av reformen av lagen om domstolsavgifter. Inverkan av avgiftshöjningen är tydligast i siffrorna för åren 2016 och 2017.¹⁹ Härefter ingår endast åren 2019, 2021 och 2023 i analysen, eftersom siffrorna främst är avsedda att ge en allmän indikation på utvecklingen och nivån på antalet mål.

Av tabell 1 framgår det att sedan höjningen av domstolsavgifterna trädde i kraft i början av 2016 har antalet inkomna mål till både förvaltningsdomstolarna och Högsta förvaltningsdomstolen minskat kraftigt. De största minskningarna har skett under 2016 och 2017. Under 2016 inkom 17 643 mål, vilket var en minskning med 11,7 procent (2 336 mål) jämfört med året innan, och under 2017 inkom 15 929 mål, vilket var en minskning med 9,7 procent (1 714 mål) jämfört med året innan. Inga andra rättsliga förändringar eller samhälleliga förklaringsfaktorer som påverkar antalet mål kan identifieras under 2016 eller 2017, och därför kan minskningen i antalet mål antas bero på höjningen av rättegångsavgifterna.

Tabell 1

Totalt antal inkomna mål (exklusive utlänningsärenden) till förvaltningsdomstolarna och Högsta förvaltningsdomstolen.

	2014	2015	2016	2017	2019	2021	2023
Förvaltningsdomstolar	16 974	16 574	14 698	13 381	12 726	13 308	13 375
Högsta förvaltningsdomstolen	3 191	3 405	2 945	2 548	2 950	2 410	2 382
Totalt	20 165	19 979	17 643	15 929	15 676	15 718	15 757
Förändring (totalt)	-	-0,9 %	-11,7 %	-9,7 %	-1,6 %	0,3 %	0,2 %

endast att inkomma 1 178 mål. Dessa siffror påverkas främst av antalet asylansökningar som lämnas in av personer som anländer från utlandet i olika cykler och antalet avslagsbeslut från Utlänningsverket.

¹⁸ För HFD:s del se <https://www.kho.fi/fi/index/korkeinhallinto-oikeus/kasiteltavatasiat.html>.

¹⁹ I Finland betalas domstolsavgiften först efter det att förfarandet har avslutats och ändringssökanden är inte nödvändigtvis medveten om ändringarna i domstolsavgiften när ansökan lämnas in, så det kan antas att effekten av höjningen på ändringssökandens agerande ännu inte har materialiserats fullt ut i 2016 års siffror.

En mer exakt förståelse av avgifternas inverkan på förändringen i antalet inkomna mål kan dock fås genom att titta på avgiftsbelagda och avgiftsfria mål separat. Två tabeller presenteras nedan, varav tabell 2 innehåller de kategorier av mål där avgiftsfrihet är huvudregeln. Tabell 3 visar de kategorier av mål där en domstolsavgift tas ut som en allmän regel.

Tabell 2 visar att det totala antalet avgiftsfria, det vill säga social- och hälsovårdsmål mål, i förvaltningsdomstolarna och Högsta förvaltningsdomstolen har ökat med 19,9 procent (1 355 mål) på tio år och trenden verkar fortsättningsvis vara ökande. Höjningen av domstolsavgifterna har naturligtvis inte haft den effekten att ökningen av antalet avgiftsfria mål har bromsats upp. Ökningen av antalet mål kan inte hänföras till någon enskild faktor, utan kan t.ex. bero på att myndigheterna fattat fler överklagbara förvaltningsbeslut samtidigt som nivån på överklagandeaktiviteten varit oförändrad, på att rätten att överklaga utvidgats till nya målkategorier eller på att enskilda mer aktivt beaktar sitt eget rättsskydd.

Tabell 2

Totalt antal social- och hälsovårdsmål i förvaltningsdomstolarna och Högsta förvaltningsdomstolen.

	2014	2015	2016	2017	2019	2021	2023
Förvaltningsdomstolar	6 182	6 305	6 107	6 411	6 845	7 081	7 563
Högsta förvaltningsdomstolen	776	887	911	801	730	1 036	780
Totalt	6 958	7 192	7 018	7 212	7 575	8 117	8 343
Förändring (totalt)	-	3,7 %	-2,4 %	2,8 %	5,0 %	7,2 %	2,8 %

Tabell 3 avser främst avgiftsbelagda kategorier och det finns en tydlig minskning av antalet mål som sammanfaller med höjningen av rättegångsavgifterna: år 2016 var antalet mål 16,9 procent (2 162 mål) färre än föregående år och år 2017 var minskningen 17,9 procent (1 908 mål). I denna kategori ingår följande målkategorier: självstyrelse, byggande, ekonomisk verksamhet inklusive transport och kommunikation, konstitutionell rätt och allmän förvaltning, beskattning och miljö. Om man jämför uppgifterna i tabellerna 2 och 3 om utvecklingen av antalet avgiftsbelagda och avgiftsfria mål framgår det att höjningen av domstolsavgifterna har haft en betydande inverkan på minskningen av antalet mål i förvaltningsdomstolarna och Högsta förvaltningsdomstolen. Samtidigt är detta inte heller förvånande, eftersom syftet med höjningen av domstolsavgifterna redan från början var att

uppmuntra berörda enskilda att noga överväga om ansökan om ändring är en adekvat åtgärd i deras fall och även att förhindra att helt grundlösa ändringsyrkanden inges.

Tabell 3

Totalt antal avgiftsbelagda mål i förvaltningsdomstolarna och Högsta förvaltningsdomstolen.

	2014	2015	2016	2017	2019	2021	2023
Förvaltningsdomstolar	10 792	10 269	8 591	6 970	5 881	6 227	5 812
Högsta förvaltningsdomstolen	2 415	2 518	2 034	1 747	2 220	1 374	1 602
Totalt	13 207	12 787	10 625	8 717	8 101	7 601	7 414
Förändring (totalt)	-	-3,2 %	-16,9 %	-17,9 %	-7,1 %	-6,2 %	-2,5 %

4 Rättegångsavgifter i förvaltningsdomstolarna och Högsta förvaltningsdomstolen

Rättegångsavgifter är ersättning för behandlingen av ett mål eller ärende och för de åtgärder som vidtagits i en domstol (DomstAvgL 4.1 §). Rättegångsavgifterna har fastställts särskilt för respektive domstol och det finns även några skillnader beroende på mål. I tabell 4 visas domstolsavgifterna för avgiftsbelagda mål i förvaltningsdomstolen och de avgifter som tas ut för samma mål i Högsta förvaltningsdomstolen. För Högsta förvaltningsdomstolens del är det anmärkningsvärt att full rättegångsavgift tas ut även om besvärstillstånd inte beviljas.

Tabell 4

Domstolsavgifterna före (31.12.2015) och efter (1.1.2016) lagreformen samt det nuvarande beloppet (2024).

Tidsperioden/Domstol	Före 31.12.2015	Efter 1.1.2016	Nuvarande läget
FD, euro	97	250	270
HFD, euro	122–240	500	530

Ansvarig för betalningen är den som har inlett saken (DomstAvgL 6.1 §). Avgiften är en s.k. "beslutavgift", som tas ut efter det att beslutet har meddelats eller förfarandet vid domstolen på annat sätt har avslutats. Lagen om domstolsavgifter innehåller en lista med 17 punkter

över kategorier av mål som är avgiftsfria (5 §). De viktigaste av dessa är mål som anhängiggörs av enskilda personer och som rör social- och hälsovårdstjänster eller förmåner. De andra kategorierna av mål som är avgiftsfria rör i allmänhet begränsningar av självbestämmanderätten och utövandet av en persons medborgerliga rättigheter. De kan också avse myndighetsutövning som på ett grundläggande sätt påverkar den enskildes rättsliga ställning. Det finns också kategorier av avgiftsfria mål där ändringssökanden på grund av målets natur antas vara medellös, till exempel mål om beviljande av avgiftsfri rättshjälp.

I 8 § i lagen om domstolsavgifter befrias vissa myndigheter och andra organ från skyldigheten att betala domstolsavgifter. Det rör sig främst om statliga och lokala myndigheter samt hälso- och sjukvårdsmyndigheter. Det har hävdats att det inte är motiverat att ta ut en rättegångsavgift av en myndighet med en lagstadgad kontrollfunktion när den utför sin kontrolluppgift.²⁰ I ett förvaltningsärende har utgången av besvären betydelse för domstolsavgifterna: rättegångsavgift tas inte ut om förvaltningsdomstolen eller Högsta förvaltningsdomstolen ändrar ett överklagat beslut till förmån för ändringssökanden (9 §). Avgiften efterskänks också om ändringssökanden har begränsade ekonomiska resurser (7.1 §). Följaktligen tas ingen domstolsavgift ut under vissa förutsättningar som anges i lagen, om det är uppenbart oskäligt att ta ut avgiften i ett enskilt fall (7.2 §).

5 Ändringssökanden och dennes egenskaper

Såsom redan konstaterats ovan har ändringssökanden rätt till en rättvis rättegång i sitt eget ärende enligt 21 § i Finlands grundlag och artikel 6.1 i Europakonventionen. Det är därför konsekvent att rättegångsavgifter aldrig ska vara avsedda att hindra ändringssökanden från att få tillgång till domstol, utan endast att uppmuntra den potentiella ändringssökanden att mer noggrant överväga om målet ska tas upp i domstol.²¹ Det finns emellertid omständigheter under vilka rättegångsavgiften inte har någon betydelse för om ändringssökanden tar upp ett mål i domstol. Detta beror på omständigheter som rör den potentiella initiativtagaren eller ärendet i sig.

Effekten av rättegångsavgifter är inte densamma för alla typer av ändringssökande. För det första finns det de för vilka nivån på domstolsavgiften är helt betydelselös:

---

²⁰ RP 29/2015 rd, s. 58–59.

²¹ Danelius et al. 2023 s. 237–238; RP 29/2015 rd, s. 63–64.

- Rättegångsavgiften är uppenbarligen irrelevant för en sådan ändringssökande som är befriad från att betala den enligt lagen om domstolsavgifter. Parter som får rättshjälp enligt rättshjälpslagen (7.1 §) och offentliga myndigheter (8 §) är befriade från skyldigheten att betala domstolsavgifter. I vissa fall kan en potentiell ändringssökande, när han eller hon överväger att inleda ett förfarande, förutse att domstolen kommer att anse att domstolsavgiften är uppenbart oskälig med hänsyn till hans eller hennes ringa ekonomiska resurser och besluta att inte ta ut den (7.2 §).
- Oavsett utgången i målet kommer ändringssökanden att få ersättning för rättegångsavgiften av en tredje part. Initiativtagaren kan t.ex. ha en rättsskyddsförsäkring som täcker kostnaderna för förfarandet – inklusive rättegångsavgiften – upp till det högsta belopp som anges i försäkringsbrevet, exklusive en eventuell självrisk.
- Ändringssökanden kan vara så känslomässigt engagerad i målet att rättegångsavgiften och dess nivå inte har någon inverkan på övervägandet att ta upp målet i domstol. Det kan vara fråga om ett enskilt mål eller en serie av mål. I det senare fallet kan det vara fråga om "juridisk aktivism", främst för att rätta till orättvisor som har liten eller ingen grund i verkligheten, eller t.ex. för att sätta press på en myndighet eller en tjänsteman genom att aktivt ifrågasätta deras beslut. I vissa fall kan det också vara fråga om att medvetet blockera samhällligt viktiga byggprojekt.
- Rättegångsavgiften och dess nivå är också irrelevanta i det ganska sällsynta fall då ändringssökanden, på grundval av sin egen juridiska expertis eller den expertis som annars finns tillgänglig för honom eller henne, kan förutse att hans eller hennes besvär kommer att bifallas och att ingen avgift kommer att tas ut på grundval av 9 § i lagen om domstolsavgifter.
- Rättegångsavgiften kan också vara irrelevant på grund av den potentiella ändringssökandens ekonomiska förhållanden. För stora företag och förmögna privatpersoner är avgiften helt irrelevant med hänsyn till deras inkomster, tillgångar eller storleken på deras verksamhet. Den är inte heller relevant för den motsatta gruppen, dvs. personer utan inkomst eller tillgångar. Medellösa personer kan helt enkelt strunta i att betala rättegångsavgiften och inte ens Utsökningsverket kan driva in penningprestationen av dem.

För andra ändringssökanden än de som nämns ovan är rättegångsavgiften åtminstone i viss mån relevant, dvs. de måste överväga om det är ändamålsenligt att föra målet till domstol med hänsyn till rättegångsavgiften och dess nivå.

I viss mån kan också frekvensen med vilken ett mål tas upp spela en roll när man avgör om ett mål ska tas upp i domstol. I regeringens proposition konstateras att enskilda mycket sällan, kanske bara en gång i livet, tar upp mål till prövning och att domstolsavgiften således kan vara en engångskostnad i livet, vilket gör den lättare att tolerera.²²

De olika potentiella ändringssökandena för vilka rättegångsavgiften är irrelevant har identifierats ovan. Rättegångsavgifternas styrande effekt riktas därför huvudsakligen utanför de ovan nämnda kategorierna, dvs. mot följande ändringssökanden:

- enskilda personer som inte är ekonomiskt särskilt välbeställda men som inte är tillräckligt missgynnade heller för att ha tillgång till rättshjälp, dvs. en vanlig genomsnittsmedborgare; samt
- egenföretagare och småföretagare.

6 Målets art

Utöver den potentiella ändringssökandens egenskaper har det också betydelse vilken typ av mål det gäller när man analyserar rättegångsavgifter och deras inverkan på viljan att föra ärendet till domstolsprövning. För det första har rättegångsavgifterna inte någon negativ inverkan på tillgången till domstolsprövning i mål som omfattas av någon av de kategorier av avgiftsfria mål som anges i 5 § i lagen om domstolsavgifter.²³ För det andra är domstolsavgiften irrelevant i mål där ändringssökandens yrkanden bifalls och avgiften efterskänks med stöd av 9 § i lagen om domstolsavgifter. Effekten av utgången kan dock beaktas av ändringssökanden redan i början av förfarandet endast om han eller hon har tillräcklig juridisk kunskap om hur utgången i målet påverkar avgiften för förfarandet och även kan förutse utgången av domstolens beslut.

Under annorlunda omständigheter än de som nämns ovan bygger en prövning av om ett mål ska tas upp i domstol på en avvägning mellan olika frågor. Det är t.ex. en fråga om förhållandet mellan rättegångsavgiften och det ekonomiska intresset i målet, men också förhållandet mellan rättegångsavgiften och andra rättegångskostnader, t.ex. advokatarvoden. Dessutom kommer eventuella andra alternativa rättsmedel och kostnaderna för dessa att bedömas när beslut fattas om hur man ska gå vidare.

---

²² RP 29/2015 rd, s. 43.

²³ Detta är notoriskt sant. Detta framgår också av tabeller 2 och 3, där antalet avgiftsfria mål ökar samtidigt som antalet avgiftsbelagda mål minskar.

Det ekonomiska intresset varierar från fall till fall. Om det t.ex. gäller en felparkeringsavgift kan intresset vara 20 euro, men om det gäller uppsägning av en tjänsteman kan intresset vara långt över 100 000 euro när man tar hänsyn till, att den olagligt uppsagda tjänstemannen får sin lön och sina förmåner retroaktivt. När det gäller stora byggprojekt kan intresset däremot uppgå till tiotals miljoner euro. Den grundläggande frågan är förhållandet mellan rättegångsavgiftens storlek och den potentiella nyttan av överklagandet. I ett mål om en felparkeringsavgift är rättegångsavgiften (270 euro) 13,5 gånger högre än målets värde, i ett mål om avvisning är rättegångsavgiften tre tusendelar av målets värde och i ett stort byggprojekt har domstolsavgiften inte alls någon relevans.

Förhållandet mellan rättegångsavgiften och de totala rättegångskostnaderna är också relevant. Ju högre den totala kostnaden för målet är, desto mindre betydelse har rättegångsavgiften – och vice versa. I ett enkelt mål kan rättegångsavgiften vara den enda kostnaden eftersom parten kan driva målet på egen hand utan hjälp av en advokat. Advokatens arvode kan i sin tur variera avsevärt, eftersom olika typer av mål kräver varierande arbetsinsatser från advokatens sida.

I ett mål om uppsägning av en tjänsteman är t.ex. den sammanlagda domstolsavgiften i två instanser 800 euro (270 + 530) och advokatarvodet är normalt 20 000 euro, så rättegångsavgiften är 4 % av advokatarvodet. När det gäller ett överklagande av en felparkeringsavgift är den rättegångsavgift som förvaltningsdomstolen tar ut (270 euro) i samma kategori som det advokatarvode som tas ut normalt i ett sådant mål.

Andra möjliga rättsmedel som finns tillgängliga i målet bidrar också till om det är ändamålsenligt att föra målet till domstol, men det finns vanligtvis inga alternativa rättsmedel i förvaltningsmål. Det finns dock fall där det är mer resonabelt att återförvisa ärendet till samma myndighet med en ny ansökan än att ta det till domstol för att få giltigheten i myndighetens beslut prövad.

7 Domstolarnas egen syn på rättegångsavgifternas nivå och domstolarnas samhällsfunktion

Både förvaltningsdomstolarna och Högsta förvaltningsdomstolen anser att reformen delvis äventyrar domstolarnas samhällsfunktion.²⁴ Det är främst fråga om en minskning av antalet

---

²⁴ I uppföljningsstudien tillfrågades förvaltningsdomstolarna främst om avgiftshöjningarnas inverkan på tillgången till rättslig prövning. Domstolarna själva tog emellertid också upp frågan om hur domstolarna

mål inom vissa målkategorier, så att domstolarna inte får in tillräckligt antal mål av alla slag för att kunna utöva en effektiv kontroll och vägledning av myndigheternas verksamhet. Utvecklingen av antalet mål påverkas i stor utsträckning av samma faktorer hos den potentiella ändringssökanden och målet som redan har analyserats ovan.

Förvaltningsdomstolarna ser vanligen att bland de olika potentiella ändringssökandena har reformen av lagen om domstolsavgifter haft liten eller ingen inverkan på företag, rimligt välbeställda personer och personer som har rätt till rättshjälp. Reformen har således inte heller haft någon inverkan på mål om samfundsskatt eller andra mål som gäller företag. Påverkan på plan- och byggärenden har också varit begränsad. Det har naturligtvis inte haft någon inverkan på de målkategorier som har varit och fortfarande är avgiftsfria. Påverkan har också varit begränsad i de målkategorier där ändringssökanden typiskt är berättigad till rättshjälp.

Bland ändringssökandena anses ändringen främst ha påverkat låg- och medelinkomsttagare som inte har rätt till rättshjälp. Det anses också att ändringen kan ha minskat överklagandeaktiviteten för vissa personer som är aktiva på ideologiska grunder. En minskning av antalet mål anses ha skett i särskilda kategorier av mål där det ekonomiska intresset typiskt sett är lågt i förhållande till rättegångskostnaderna eller där målets betydelse för den enskilde i övrigt är försumbar. Som exempel kan nämnas mål rörande personbeskattning, grundskoleutbildning, vissa avfallsavgifter och felparkeringsavgifter. I allmänhet är det fråga om mål där avgörandet är av mindre betydelse för den enskilde eller där det ekonomiska intresset av målet är lågt.

Högsta förvaltningsdomstolen anser, i likhet med förvaltningsdomstolarna, att höjningen av rättegångsavgifterna hade ingen eller bara en liten effekt när ändringssökanden är ett stort företag, en förvaltningsmyndighet, en rättshjälpsberättigad person eller en person som annars är på obestånd. Däremot ansågs det finnas en påverkan på dem som har ett indirekt intresse, t.ex. de som ansöker om besvärstillstånd på grund av kommundillhörighet.

Ändringen har uppenbarligen inte haft någon inverkan på tillgången till rättslig prövning för de kategorier av mål som är avgiftsfria eller för dem som typiskt har rätt till rättshjälp. Inte heller har det haft någon inverkan på mål där det finns ett stort ekonomiskt intresse av att få

---

upprätthåller sin beredskap att fullgöra sina samhällsfunktioner. Förvaltningsdomstolarna i Helsingfors, Tavastehus, Östra Finland, Åbo och Vasa samt Högsta förvaltningsdomstolen deltog i konsultationerna. Konsultationerna genomfördes med hjälp av ett strukturerat frågeformulär. Domstolarna lämnade först sina skriftliga svar, som kompletterades muntligt i intervjuer. Konsultationerna genomfördes av Mika Launiala våren 2023. Uppgifterna i detta avsnitt bygger i huvudsak på det material som tagits upp under konsultationerna.

sin sak prövad, t.ex. vissa typer av mål som rör ekonomisk verksamhet och konkurrens. På motsvarande sätt har det haft en inverkan på mål där det finns ett ekonomiskt intresse som är litet i förhållande till rättegångsavgiften (t.ex. felparkeringsavgifter och vissa avfallsavgifter). Det har också skett en påverkan på mål där intresset av att överklaga grundar sig på allmänintresse (allmänna kommunala mål) att kontrollera lagligheten i förvaltningsåtgärder.

Reformens negativa inverkan på fullgörandet av domstolarnas samhällsfunktioner har noterats både i förvaltningsdomstolarna och i Högsta förvaltningsdomstolen. Både förvaltningsdomstolarna och Högsta förvaltningsdomstolen påpekar att de måste få tillräckligt med mål av olika kategorier för att kunna fullgöra sin roll som kontroll- och vägledningsorgan för de offentliga myndigheterna. De anser också att det t.ex. i kommunala mål är nödvändigt med överklaganden från kommunmedlemmar (medborgarkontroll) för att förvaltningsdomstolarnas kontroll och vägledande verkan ska vara effektiv även i frågor som omfattas av det kommunala självstyret.

Förvaltningsdomstolarna och Högsta förvaltningsdomstolen anser att det är problematiskt att rättegångsavgifternas styrande effekt snedvrider fördelningen av inkommande mål, så att domstolarna inte får in tillräckligt antal mål av alla slag för att fylla sin samhällsfunktion, utan främst mål där ändringssökanden är i stånd att betala, eller får rättshjälp, eller där målet faller inom kategorin mål utan domstolsavgifter. Detta skapar kategorier av mål och därmed sammanhängande frågor där myndigheternas beslut inte kan bli föremål för domstolsprövning, vilket i sin tur möjliggör uppkomsten av felaktiga förvaltningsförfaranden.

8 Domstolens samhällsfunktioner och rättegångsavgifternas nivå

När det gäller domstolarnas funktion bör rättegångsavgifterna fastställas på en sådan nivå att de främjar fullgörandet av domstolens samhällsrelaterade uppgifter. Å ena sidan kan det hävdas att rättegångsavgifterna inte bör vara så låga att domstolarna blockeras av mål som kan anses vara onödiga. Å andra sidan är det dock lika viktigt att domstolarna får in tillräckligt antal mål av olika kategorier. Det är särskilt viktigt för förvaltningsdomstolarnas kontrollerande och vägledande roll gentemot offentliga myndigheter att det inte finns några målkategorier som inte alls är föremål för domstolsprövning. I detta sammanhang betonas också aspekten av god rättsvård – rättegångsavgiften måste vara rimlig och proportionerlig ur ändringssökandens synvinkel, så att han eller hon känner att det är ändamålsenligt att använda domstolen som ett rättsskyddsmedel i sitt eget fall. Detta säkerställer också för sin del att domstolarna har tillräcklig åtkomst till alla typer av mål.

Det nuvarande läget är problematiskt beträffande förvaltningsdomstolarnas samhällsfunktioner. Det framgår av förvaltningsdomstolarnas yttranden att de inte får in ett tillräckligt antal mål av alla slag för att på ett ändamålsenligt sätt kunna utöva sin kontroll- och vägledningsroll gentemot myndigheterna. Detta gäller åtminstone personbeskattning, grundskoleutbildning, vissa avfallsavgifter och felparkeringsavgifter.²⁵ Detsamma kan utläsas av statistiken.

Tabell 5 visar antalet inlämnade ansökningar om ändring till förvaltningsdomstolarna avseende felparkeringsavgift.²⁶ Felparkeringsavgifterna är ett exempel på en kategori av mål där höjningen av rättegångsavgiften kan få en ganska radikal inverkan på antalet mål. År 2015 avgjorde förvaltningsdomstolarna 1 215 mål som gällde felparkeringsavgifter och år 2023 antalet var 205, vilket motsvarar en minskning med 83,1 procent. Orsaken till minskningen är sannolikt att målet har ett lågt ekonomiskt intresse i jämförelse med de höjda rättegångsavgifterna.

Tabell 5

Antalet mål om felparkeringsavgifter som behandlats i förvaltningsdomstolarna.

	2014	2015	2016	2017	2019	2021	2023
Förvaltningsdomstolar	1014	1215	955	233	235	155	205
Förändring	–	19,8 %	-21,4 %	-75,6 %	0,9 %	-34,0 %	32,3 %

Tabell 6 visar antalet överklaganden som gäller inkomstskatt. Utifrån siffrorna i tabellen är det mycket troligt att höjningen av rättegångsavgifterna har haft en reducerande inverkan på antalet överklaganden i inkomstskattemål. Jämfört med föregående år var minskningen 18,2 procent år 2016 och år 2017 var minskningen ännu större; 24,3 procent. Sannolikt rör minskningen främst överklaganden från anställda, eftersom effekterna av höjningen av domstolsavgifterna i allmänhet är mer betydande för den vanliga arbetstagaren än för företaget (avsnitt 6). De synpunkter som förvaltningsdomstolarna framfört i intervjuer

²⁵ När det är fråga om mål som gäller grundskoleutbildning är det också ofta barnets rättigheter som står på spel, vilket ytterligare understryker vikten av rättslig kontroll och vägledning.

²⁶ För förvaltningsdomstolarna används information om avgjorda mål, eftersom antal om inkomna mål inte finns tillgänglig.

(avsnitt 7) stödjer också hypotesen att höjningen främst har påverkat överklaganden av inkomstskatt från enskilda.

Tabell 6

Antal inkomna inkomstskattemål till förvaltningsdomstolarna och Högsta förvaltningsdomstolen.

	2014	2015	2016	2017	2019	2021	2023
Förvaltningsdomstolar	1 271	1 412	1 051	770	694	902	864
Högsta förvaltningsdomstolen	376	289	346	283	241	196	212
Totalt	1 647	1 701	1 391	1 053	935	1 098	1 076
Förändring (totalt)	-	3,3 %	-18,2 %	-24,3 %	-11,2 %	17,4 %	-2,0 %

Tabell 7 gäller mål som faller inom ramen för den kommunala självstyrelsen, s.k. indirekta intressefrågor. I kommunala självstyrelseärenden har den som överklagar vanligtvis inte ett personligt intresse, utan ett så kallat indirekt intresse av att kommunens verksamhet uppfyller lagens krav. Kommunalbesvär är en form av medborgarkontroll över offentliga myndigheter. Siffrorna i tabell 7 visar att höjningen av rättegångsavgiften tycks ha haft en tydlig inverkan på antalet besvär. År 2016 var minskningen av antalet mål jämfört med året innan 16,3 procent och år 2017 var minskningen jämfört med året innan 13,4 procent.

Tabell 7

Antal inkomna mål till förvaltningsdomstolarna och Högsta förvaltningsdomstolen under det kommunala självstyret.

	2014	2015	2016	2017	2019	2021	2023
Förvaltningsdomstolar	1 113	785	639	583	468	534	433
Högsta förvaltningsdomstolen	192	165	156	105	113	82	96
Totalt	1 305	950	795	688	581	616	529
Förändring (totalt)	-	-27,2 %	-16,3 %	-13,5 %	-15,6 %	6,0 %	-14,1 %

De ovannämnda problemen har dock orsakats av lagstiftaren själv, eftersom lagstiftaren beslutar om avgiftsnivån, och nivån på de rättegångsavgifter som förvaltningsdomstolarna tar

ut kan kritiseras ur rättsvårdssynpunkt. När det gäller en ansökan om ändring av ett myndighetsbeslut i ett mål av mindre ekonomisk betydelse är rättegångssavgiften på 270 euro hög. Det har redan nämnts ett exempel på en felparkeringsavgift på 20 euro, där domstolsavgiften är t.o.m. 13 ½ gånger högre än målets ekonomiska intresse. Ur ändringssökandens synvinkel är detta klart överdrivet och därför inte förenligt med målen för en god rättsvård. Liknande exempel kan ges för vissa avfallsavgifter och, från fall till fall, ärenden som gäller personbeskattning.

Den nuvarande rättegångssavgiften (530 euro) för Högsta förvaltningsdomstolen är problematisk, liksom den (270 euro) är för förvaltningsdomstolarna. Den avgiftshöjning som har genomförts har uppenbarligen minskat antalet inkomna mål till Högsta förvaltningsdomstolen i vissa målkategorier mer än vad som hade varit önskvärt. Detta har också delvis lett till en förvrängning av målfördelningen med resultatet att domstolen inte får in mål av alla typer, utan närmast mål som är avgiftsfria eller där rättshjälp är vanligt förekommande eller där den rättegångssavgift som tas ut saknar betydelse för ändringssökanden. Eftersom samma typ av problem redan finns i förvaltningsdomstolarna kan problemet (förvrängning av målkategorier) bli delvis kumulativt i Högsta förvaltningsdomstolen.

Högsta förvaltningsdomstolen är en appellationsdomstol och som en allmän regel gäller att besvär förutsätter besvärstillstånd (FPL 110 §). Efter reformen av lagen om domstolsavgifter ska full rättegångssavgift tas ut även om ändringssökanden inte beviljas besvärstillstånd. Ur ändringssökandens synvinkel är det inte proportionellt att ta ut en full domstolsavgift i ett mål där överklagandet avslås utan besvärstillstånd. En full avgift är inte ens motiverad utifrån behovet av att begränsa antalet mål i domstolen med hänsyn till Högsta förvaltningsdomstolens förmåga att effektivt reglera sin arbetsbelastning i besvärsförfarandet med besvärstillstånd.

Tabell 8

Andel avgiftsfria mål (exkl. utlänningsärenden) av samtliga mål i förvaltningsdomstolarna och Högsta förvaltningsdomstolen.

	2014	2015	2016	2017	2019	2021	2023
Förvaltningsdomstolar	36,4 %	38,0 %	41,5 %	47,9 %	53,8 %	53,2 %	56,5 %
Högsta förvaltningsdomstolen	24,3 %	26,0 %	30,9 %	31,4 %	24,7 %	43,0 %	32,7 %
Totalt	34,5 %	36,0 %	39,8 %	45,3 %	48,3 %	51,6 %	52,9 %
Förändring (totalt)	-	4,3 %	10,6 %	13,8 %	6,6 %	6,8 %	2,5 %

Sammanfattningsvis kan det konstateras att de regionala förvaltningsdomstolarna och Högsta förvaltningsdomstolen inte får ett heltäckande sortiment av de olika måltyperna för att på ett effektivt sätt kunna utöva sin kontrollfunktion och vägledningsfunktion över de offentliga myndigheterna. Det främsta skälet till detta är att rättegångsavgifterna under vissa omständigheter inte framstår som rimliga och rationella ur den potentiella ändringssökandens synvinkel.

9 Slutsatser

Även om reformen av lagen om domstolsavgifter i stort sett uppnådde sitt mål kan den också betraktas som ett partiellt misslyckande: de betydande avgiftshöjningarna hade en negativ inverkan på hur domstolarnas grundläggande samhällsfunktioner kan utföras. I samband med beredningen av lagen om domstolsavgifter bedömdes avgiftshöjningen ur olika synvinklar. Syftet var att säkerställa att de höjda avgifterna inte skulle hindra tillgången till rättslig prövning (*access to justice*) eller tillgången till domstolarna (*access to court*). Dessutom behandlades frågan om att i högre grad anpassa rättegångsavgifterna till kostnaderna för förfarandena och att i allmänhet se till att rättegångsavgifterna täcker en större del av kostnaderna för att upprätthålla rättsväsendet.

Mindre uppmärksamhet ägnades emellertid åt det faktum att rättegångsavgifterna måste vara i överensstämmelse med principerna för god rättsvård, även ur den potentiella ändringssökandens synvinkel. Den eventuella snedvridning av målfördelningen som en höjning av rättegångsavgifterna kan leda till och den negativa inverkan som denna snedvridning kan ha på domstolarnas samhällsfunktioner ignorerades helt och hållet. De regionala förvaltningsdomstolarna och Högsta förvaltningsdomstolen får inte in tillräckligt antal mål av alla slag för att de ska kunna fullgöra sin kontroll- och vägledningsfunktion gentemot de offentliga myndigheterna, främst på grund av att rättegångsavgifterna under vissa omständigheter inte framstår som rimliga och proportionerliga för den som har rätt att bringa ärendet till domstolens prövning.

För att rätta till dessa missförhållanden bör rättegångsavgifterna därför reduceras avsevärt i de målkategorier där en minskning av antalet mål är till skada för fullgörandet av domstolarnas samhällsfunktioner. I förvaltningsdomstolarna bör en betydligt lägre rättegångsavgift om 135 euro, motsvarande hälften av den nuvarande avgiften, införas, exempelvis i mål som rör grundskoleutbildning, felparkeringsavgifter, personbeskattning och kommunal självstyrelse. En liknande översyn bör genomföras för samma målkategorier vad gäller de domstolsavgifter som tas ut av Högsta förvaltningsdomstolen. Den ändamålsenliga domstolsavgiften skulle då kunna vara i storleksklassen 200 euro. Dessutom vore det

rationellt att överväga om en ansökan om besvärstillstånd som avslås endast ska beläggas med hälften av den normala rättegångsavgiften.

© Författare. Detta är en Open Access-artikel publicerad enligt villkoren i CC-BY 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>) Licensen tillåter tredje part att kopiera och distribuera materialet i alla medier och format, remixa, omvandla och bygga vidare på materialet för alla ändamål, även för kommersiella, förutsatt att originalverket är korrekt citerat, att det anges om några ändringar har gjorts och att denna licens är inställd och länkad till.